

ISO 50001–certificatie

Essentie en voordelen

ISO 50001 is de internationale norm voor energie–managementsystemen. Toepasbaar bij alle soorten organisaties (groot en klein, profit en non–profit, dienstverlening en industrie). Een organisatie kan zijn systeem laten certificeren door een daarvoor geaccrediteerde certificatie–instelling. In dit document wordt een beknopt overzicht gegeven van de essentie van de ISO 50001–norm, de certificatieprocedure en de meerwaarde van certificatie. Ook is aangegeven welke organisaties betrokken zijn bij ISO 50001–certificatie en welke rollen deze hebben.

Essentie ISO 50001

Een energiemanagementsysteem volgens de ISO 50001-norm helpt organisaties om systematisch de risico's en kansen met betrekking tot het energieverbruik, energiegebruik en energie-efficiency te inventariseren en deze vervolgens te beheersen en de energieprestaties te verbeteren. Het voldoen aan de wet- en regelgeving met betrekking tot energie en/of reductie van CO₂-emissies is uiteraard een basisvoorwaarde. De organisatie zal de nodige organisatorische en technische voorzieningen moeten treffen om de gewenste prestaties te halen. Om aan de norm te voldoen is het noodzakelijk de prestaties continu te verbeteren. De basis voor een energiemanagementsysteem is een gedetailleerd inzicht in het energieverbruik en -gebruik van de organisatie zelf. ISO 50001 richt zich primair op het eigen energiegebruik en energieverbruik (scope 1 en scope 2) en niet op scope 3 (de keten).

In essentie komt het erop neer dat een organisatie een energiebalans opstelt waarin de inkomende energie (ingekochte en/of zelf opgewekt) wordt afgezet tegen het verbruik van energie en vervolgens geanalyseerd hoe de verschillende stromen kunnen worden geoptimaliseerd. Met het energiemanagementsysteem wordt dit systematisch aangepakt op basis van de zogenaamde plan-do-check-act-cyclus.

Inkomende energiestromen kunnen zijn:

- Elektriciteit
- Brandstoffen (bijvoorbeeld gas, benzine, diesel)
- Stoom/warmte
- Waterstof

Energie kan op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld:

- Verwarming
- Koeling
- Ventilatie
- Transport
- Verlichting
- Gegevensopslag

Op basis van het inzicht in het energiegebruik en -verbruik en de mogelijkheden tot verbetering worden prioriteiten gesteld en doelstellingen geformuleerd.

In praktische zin moet de organisatie vervolgens:

- verantwoordelijkheden vastleggen en werkwijzen vaststellen;
- technische en organisatorische voorzieningen treffen;
- benodigde opleidingen en communicatie regelen;
- zorgen voor een adequate monitoring van de energieprestaties;
- corrigerende maatregelen nemen bij afwijkingen of incidenten;
- interne audits uitvoeren om de werking van het systeem te toetsen;
- de resultaten laten beoordelen door de directie. In het licht van het streven naar verbetering stelt de directie nieuwe ambitieuzere doelstellingen vast.

Bijzonderheden van een managementsysteemnorm

ISO 50001 is een managementsysteemnorm. Dit betekent dat:

- in de norm alleen eisen aan het managementsysteem worden gesteld en geen doelstellingen zijn opgenomen ten aanzien van de energieprestaties. Deze bepaalt de organisatie zelf binnen het kader dat de norm stelt;
- een organisatie op systematische en aantoonbare wijze zelf doelstellingen vaststelt waarbij rekening wordt gehouden met de ideeën van belanghebbende partijen;
- doelstellingen zijn toegesneden op de situatie van een organisatie. Zolang aan de wet- en regelgeving wordt voldaan, kunnen prioriteiten daarom van organisatie tot organisatie verschillen.

Opgemerkt wordt dat:

- aan de norm kan worden voldaan zonder dat alle processen voldoen aan ALARA of BAT-principes. Wel moet de organisatie een visie hebben hoe hier in de toekomst aan voldaan gaat worden.
- ISO 50001 geen verplichting kent tot het uitbrengen van een rapportage.

Op www.sccm.nl/energiemanagement is een stappenplan opgenomen voor het opzetten van een managementsysteem op basis van ISO 50001.

Energiemanagementsysteem volgens ISO 50001

Continue verbetering

- systeem
- prestaties

Beoordeling directie

- werking systeem
- bijstellen doel- en taakstellingen

Controle en corrigerende maatregelen

- monitoring en metingen
- correctie mechanismen
- registraties
- interne audits

Beleid

- ambitie continue verbetering
- commitment naleving wet- en regelgeving

Planning

- energiebeoordeling en wet- en regelgeving
- energieprestatie-indicatoren en prioriteitsstelling
- doelstellingen en energietaakstellingen
- energieprogramma

Implementatie en uitvoering

- taken en verantwoordelijkheden
- opleiding en vakbekwaamheid
- in- en externe communicatie
- procedures en werkinstructies
- energie in het ontwerpproces en bij inkoop van apparatuur

Meerwaarde ISO 50001

De ISO 50001-norm geeft een organisatie een helder kader voor het vormgeven van het energiemanagementsysteem (gebaseerd op de plan-do-check-act-principes). Een systeem volgens deze norm kan worden gecombineerd met bijvoorbeeld een milieu- of kwaliteitsmanagementsysteem. Een goed functionerend energiemanagementsysteem heeft de volgende voordelen:

- Inzicht in de risico's en mogelijkheden om deze te beheersen;
- Toegankelijkheid van de gegevens op milieugebied;
- Aantoonbaarheid van de beheersing van het energiegebruik;
- Hoger rendement omdat maatregelen worden geselecteerd die het meest opleveren;
- Zekerheid dat de naleving van wettelijke en andere verplichtingen is geborgd;

Certificatie kan een systeem verbeteren. Een certificaat stimuleert medewerkers en geeft ze extra waardering. Bij communicatie met bijvoorbeeld overheid en afnemers geeft het certificaat aan dat het managementsysteem aan objectieve kwaliteitseisen voldoet. Klanten die duurzaam ondernemen vragen steeds vaker informatie over het energieverbruik, de daaraan verbonden CO₂-emissies en de reductie ervan. Met een ISO 50001-certificaat wordt aangetoond dat de organisatie werkt aan de continue verbetering van de energieprestaties en daarover betrouwbare informatie levert.

Hoe werkt ISO 50001-certificatie

Bij certificatie van het milieumanagementsysteem onderzoekt een onafhankelijke deskundige, de certificatie-instelling (CI) of het systeem voldoet aan alle eisen uit de ISO 50001-norm. Tijdens de beoordeling staat de werking van het systeem in de praktijk centraal. Een certificaat is drie jaar geldig. Jaarlijks wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of het systeem nog voldoet.

Certificatie stapsgewijs

De certificatieprocedure bestaat uit een aantal onderdelen:

Vooronderzoek: op basis van een documentbeoordeling wordt bepaald of de organisatie klaar is voor certificatie.

Toetsingsonderzoek: op basis van steekproeven en gesprekken op verschillende niveaus in de organisatie wordt vastgesteld of de organisatie de eisen uit de ISO 50001-norm adequaat heeft ingevuld en zich houdt aan het eigen beleid, de doelstellingen en de vastgelegde procedures. De correspondentie met andere partijen zoals de overheid is een belangrijke informatiebron.

Controles: Minimaal eenmaal per jaar voert de CI een controle uit en om de drie jaar wordt het toetsingsonderzoek herhaald. Naar aanleiding van bijvoorbeeld klachten kunnen vaker controles worden uitgevoerd en eventueel (tijdelijk) een certificaat worden ingetrokken. De CI beoordeelt onder andere de continue verbetering aan de hand van doelstellingen in een verbeterprogramma.

Naleving van wet- en regelgeving en andere afspraken

De CI beoordeelt of de organisatie in staat is om met het systeem de wet- en regelgeving en andere afspraken (bijvoorbeeld met opdrachtgevers) na te komen. De gecertificeerde organisatie moet kunnen aantonen dat het de eisen uit alle relevante wet- en regelgeving en afspraken kent en daar ook aan voldoet. Indien een CI een afwijking constateert wordt nagegaan of de organisatie de betreffende situatie adequaat heeft opgelost, belanghebbenden heeft geïnformeerd en maatregelen heeft genomen om toekomstige afwijkingen te voorkomen. Wanneer onvoldoende corrigerende maatregelen zijn genomen, verplicht de CI de organisatie om binnen een bepaald tijdsbestek verbeteringen aan te brengen. De ernst van de overtreding speelt hierbij mee. Een certificaat kan worden ingetrokken wanneer niet snel genoeg aan de eisen van de norm wordt voldaan.

Relatie tussen betrokken partijen

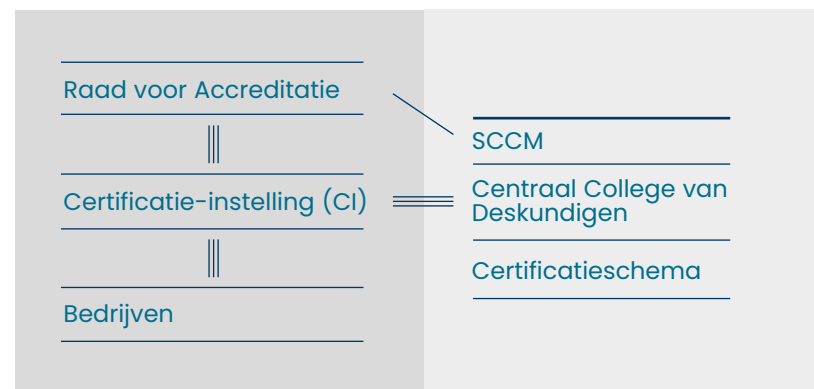
CI-Raad voorAccreditatie: de CI's staan onder toezicht van de Raad voor Accreditatie (RvA) ten aanzien van onder andere de werkwijze en de klachtenbehandeling.

CI-SCCM: de CI's hebben een overeenkomst met SCCM. Aangesloten CI's werken volgens het ISO 50001-certificatieschema van SCCM en laten alle afgegeven certificaten in de database van SCCM registreren.

CI-Belanghebbenden: het contact tussen de CI en belanghebbenden (zoals klanten van de gecertificeerde organisatie, bevoegd gezag, verzekeringsmaatschappij) loopt altijd via de gecertificeerde organisatie, tenzij de organisatie instemt met direct contact. De CI heeft geheimhoudingsplicht. Belanghebbenden kunnen bij de CI een klacht indienen over het afgegeven certificaat.

Belanghebbenden-RvA: wanneer belanghebbende partijen klachten hebben over het functioneren van een CI kan daarover een klacht bij de RvA worden ingediend.

Relatie SCCM met RvA en CI's

SCCM werkt samen met het bedrijfsleven, overheden, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden aan een eenduidig en gewaardeerd certificaat voor ISO 14001 (milieu), EMAS (milieu), ISO 50001 (energie) en ISO 45001 (gezond en veilig werken). SCCM stelt daarvoor onder andere de certificatieschema's op. Alle activiteiten van SCCM zijn gericht op het gebruik van managementsystemen om de prestaties van bedrijven en organisaties te verbeteren, risico's te beperken en de relatie met klanten en overheden te versterken.

Voor meer informatie:

SCCM

Postbus 13507, 2501 EM Den Haag

T 070 – 362 39 81

info@sccm.nl

www.sccm.nl